

Beslisnota voor de raad

Datum 10 september 2019

Openbaar

Onderwerp Intensivering en uitbreiding aanpak statushouders
Versienummer V1

Portefeuillehouder Klaas Sloots
Informant Marc Stevens
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon (038) 498 2212
Email RM.Stevens@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 2.2.2 We zorgen dat inwoners met een bijstandsuitkering en een grotere afstand tot de arbeidsmarkt naar vermogen participeren in de samenleving.

Begroting wijzigen Ja

Dekking ten laste van

- Voor de jaren 2020 en 2021 jaarlijks een bedrag van €147.000,- ten laste van de rijksbijdrage Verhoging taalniveau beschut werken (concernstelpost).
- Voor de jaren sep 2019, 2020 en 2021 een éénmalig bedrag van €498.286,- ten laste te brengen van de hiervoor ontvangen Amif subsidie (ESF).

Bijlagen NVT

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. In 2019 en 2020 jaarlijks € 147.000 beschikbaar te stellen ter voorbereiding op de inrichting van de nieuwe inburgeringswet medio 2021.
2. In te stemmen met de besteding van de Amif subsidie ad €500.000,- ten behoeve van het initiëren van integrale trajecten voor statushouders.

Inleiding

Met de komst van de nieuwe inburgeringswet blijft de inburgeraar verantwoordelijk voor zijn inburgering maar krijgen gemeenten daarin een stevige regierol (zie raadsbesluit d.d.). Op basis van de nieuwe wet zijn gemeenten verantwoordelijk voor:

- de uitvoering van de brede intake
- het persoonlijk plan inburgering en participatie (PIP)
- de maatschappelijke begeleiding,
- financieel ontzorgen van asielmigranten gedurende minstens een half jaar
- het participatieverklaringstraject
- de maatschappelijke begeleiding
- inzet van non-formeel taalaanbod

Dat is een brede opdracht voor gemeenten. Ter voorbereiding op deze brede opdracht heeft uw raad voor de jaren 2019 en 2020 jaarlijks €500.000,- ter beschikking gesteld. Met behulp van deze

Datum 19 augustus 2019

financiële middelen is inmiddels een deel van het casemanagement ingericht, is budgettering ingevoerd en is bij een grote groep statushouders inmiddels een breed assessment op alle levensdomeinen afgenomen.

Het Rijk erkent dat gemeenten met de komst van de nieuwe inburgeringswet stevig belast worden. Er moeten (digitale) cliëntvolgsystemen ingericht worden, een aanbesteding voor inburgering voorbereid worden en afspraken met werkgevers en onderwijs voor de inrichting van integrale trajecten. In aanloop naar het nieuwe inburgeringsstelsel heeft het rijk daarom extra middelen ter beschikking gesteld ter voor de versterking van het taalniveau en ter voorbereiding op de nieuwe inburgeringswet. Voor Zwolle betekent dat in 2019 en 2020 ieder jaar een rijksbijdrage van €147.000,-. Het college wil deze middelen inzetten met als doel de invoering van de nieuwe inburgeringswet verder voor te bereiden met name op de onderdelen 'financieel ontzorgen' en de nadere inrichting van de 'inburgeringsketen'

Daarnaast heeft de gemeente Zwolle in maart 2019 een subsidieaanvraag Nationaal Programma Amif (Ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid) ingediend en gehonoreerd gekregen tot een bedrag van €500.000,- (€498.286,-) voor de periode september 2019 – december 2021. Dit biedt ons de kans om met deze middelen 250 extra integrale trajecten voor Nieuwe Zwollearen in te richten!

Beoogd effect

1. Nieuwe Zwollenaren volgen een inburgeringscursus op maat, bijvoorbeeld in combinatie met werk of een beroepsgericht stage of opleiding.
2. Voorkomen dat Nieuwe Zwollenaren in (ernstige) schuldenproblematiek geraken.
3. Met de inzet van de AMIF subsidie realiseren we voor statushouders 250 extra integrale inburgeringstrajecten.

Argumenten

Ad 1.1 Bevorderen dat meer Nieuwe Zwollenaren slagen voor het inburgeringsexamen.

In de huidige inburgeringswet zijn statushouders zelf verantwoordelijk voor het vinden van een geschikte aanbieder. Er wordt een lening bij DUO afgesloten om de cursus te betalen. Na het behalen van het inburgeringsexamen wordt de lening kwijtgescholden. Wie het diploma niet haalt moet de lening terugbetalen. Het percentage inburgeraars dat niet binnen de gestelde termijn van drie jaar slaagt, en de lening moet terugbetalen, is relatief hoog.

Ad 1.2 Inburgeringscursus op maat bevordert (arbeids)participatie

Als Nieuwe Zwollenaar is het moeilijk om zelf een geschikte aanbieder van een inburgeringscursus te vinden. Het aanbod is vaak ééndimensionaal, dus enkel gericht op het behalen van het inburgeringsexamen. Nu gemeenten verantwoordelijk worden voor het aanbieden van inburgeringstrajecten doet de kans zich voor inburgeringstrajecten op maat in te kopen; dual, gericht op (arbeids)participatie of vervolgonderwijs. Hierdoor blijven minder Nieuwe Zwollenaren afhankelijk van inkomensondersteuning.

Ad 2.1 Door budgettering worden schulden voorkomen en bestaande schulden afgelost

Voordat statushouders zich vestigen in een gemeente is er vaak al sprake van een schuldenlast of bouwen zij schulden op in het eerste jaar dat zij in een gemeente wonen. Om dit te voorkomen worden Nieuwe Zwollenaren in het eerste half jaar (zo nodig langer) van vestiging in Zwolle gebudgetteerd; de vaste lasten worden op de uitkering ingehouden en voor eventuele bestaande schulden worden betalingsregelingen getroffen.

Datum 19 augustus 2019

Ad 2.2 Voorkomen van schulden bevordert de participatie

Het hebben van schulden maakt mensen letterlijk ziek; angst voor schuldeiser en deurwaarders en steeds minder te besteden hebben, zelfs voor basale levensbehoeften. Mensen in een ernstige schuldensituatie komen nauwelijks de deur nog uit omdat ze zich schamen of ziek voelen. Hierdoor wordt de (arbeids)participatie belemmert en blijft men langdurig aangewezen op inkomensondersteuning.

Ad 3.1 Er worden 250 extra trajecten voor statushouders ingericht

Met de Amif subsidie wordt het mogelijk om naast de door ons geprioriteerde groepen, zoals jonge statushouders (tot 28 jaar) en Eritrese jongeren, ook andere Nieuwe Zwollenaren een traject op maat aan te bieden.

Risico's

Bij de uitvoering van onze aanpak zien wij de volgende risico's:

- Bij het screenen van statushouders van wie we nog weinig of niets weten, kunnen we zware problematiek tegenkomen. Het kan dan zijn dat we meer tijd en middelen moeten inzetten dan nu geraamd om effect te kunnen boeken.
- Ook kan blijken dat minder statushouders in staat zijn om aan het werk te gaan dan beoogd. In dat geval zullen we de doelstellingen niet behalen, maar door de screening en begeleiding wel een passende aanpak kunnen inzetten, waarmee we ergere problemen voorkomen.

Als we geen programmatische aanpak organiseren zien wij de volgende risico's:

- Zonder gerichte, intensieve aanpak zullen honderden statushouders levenslang afhankelijk blijven van inkomensondersteuning. Een deel zal dan niet in staat zijn om goed te integreren in de Zwolse samenleving, waardoor er een serieuze kans is op maatschappelijke problemen.
- Specifiek waar het gaat om Eritrese jongeren is de kans op steeds zwaardere multi - problematiek groot als we geen gerichte aanpak starten. Deze moeilijk te motiveren groep kan dan een verloren generatie worden die levenslang afhankelijk blijft van een uitkering.
- Als de gemeente geen regierol pakt is de kans groot dat veel energie en geld wordt besteed, door organisaties en door statushouders zelf, maar dat weinig wordt bereikt. De onvrede onder statushouders zal dan groeien.
- Als we onvoldoende doen om statushouders beter te laten integreren in de samenleving zal de beeldvorming over hen steeds negatiever worden.

Financiën

Vanaf begin 2016 heeft Zwolle het integratiebeleid voor nieuwe Zwollenaren aangepast. De financiële dekking ten behoeve van de uitvoering van dat beleid wordt mogelijk gemaakt door autonome Zwolse middelen, een Rijksbijdrage op basis van het programma; '*Verhoogde instroom statushouders 2016*', de rijksbijdrage 'Verhoging taalniveau en beschut werken' en de Amif subsidie (Voor de Amif subsidie geldt de voorwaarde dat we zelf tot een bedrag van €165.000,- co-financieren. Gelet op de eerder beschikbaar gestelde financiële middelen en de middelen die we vanuit de rijksbijdrage met dit voorstel beschikbaar stellen, wordt aan deze voorwaarde voldaan).

Vooralsnog lijkt dat voldoende maar is van meerdere factoren afhankelijk, zoals de instroom van statushouders in onze stad, de vraag van de arbeidsmarkt en de mogelijkheden om ons beleid ingebed te krijgen in de bestaande organisatie.

Datum 19 augustus 2019

Communicatie

We richten ons inburgerings- en integratiebeleid zo in dat onze partners in de stad die betrokken zijn bij de inburgering en integratie van nieuwe Zwollenaren een duidelijke taak en rol krijgen. Dit is afgesproken en vastgelegd met de convenantpartijen die zich verbonden hebben aan het convenant 'Nieuwe Zwollenaren'. Met deze partijen stemmen we onze activiteiten af.

Vervolg

We verwachten in het najaar van 2020 belangrijke stappen te hebben gezet in de aanbesteding van de inburgeringstrajecten op maat (integraal), het casemanagement en budgettering. We zullen u als raad op dat moment op de hoogte brengen van de gemaakte vorderingen.

Openbaarheid

Het voorstel is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris